

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum, die Sabbati vigesima-
septimæ Maii M. DCC. XLI.

M. LUDOVICO FLORENTIO BELLOT,
Doctore Medico, Præside.

An in Biliofis, Gelida glaciatiq; liquores Bradypepsiam præcavent.

I.

UAM à querelis orditur, vivitque planctus inter & miserias, vitam, eam homini gaudio temperare vix concessum est. Adeo rarum humanitatis & indolentia consortium! Natis, ut crescendi, sic & agrotandi necessitas; nec ærumnarum est finis adolescentiar terminus. Scilicet nulla non ætas sibi familiares experitur morbos, ut plurimum *idiosyncrasia* factus aut cômities. Insuper totum vite spatium turbant anni tempora. A quorum vicissitudinibus & injuriis non semper vindicant firmior corporis textura, consuetudo, frugalitas. Undique mala circumveniunt; metuendum ab animo, sexu, regione, quiete, exercitio, satietate, abstinentiâ. Tandem ingruit senectus, aut, quod idem est, infirmitatis complementum. En homo quemadmodum vivit; en quemadmodum

A

2

morborum procellis objicitur, quas & providere & antevertere curat *γυνή*. Quæ medicinæ pars præstantissima, sanis & imbecillis ita consulit, ut quod vel corporis, vel loci, vel victus, vel exercitii ratio detrahit, aut implet, restituendo & extenuando, studeat emendare. Rarò quisquam non aliquam partem corporis imbecillam habet. Quod, & si de omnibus à Celfo dictum accepimus verumque confitemur, de Biliolis præsertim asserimus, quibus calidam temperiem natura fluxit. Siquidem eos vexare solet Bradypepsia, ægrorationis genus molestissimum, imminētis melancholiæ, contumaciumque morborum prodromus, ventriculi aliorumque viscerum chylosi famulantium vitio tribuendum. Hoc affectu tentatos non semper tenet *ἀνεψία*, rarò exercent nausea, vomitus, oris amaror, diarrhæa, & alia quæ *ἀνεψία* assidue comitantur symptomata. Idem illis, ac stomacho bene valentibus, cibi potûsque desiderium, eadem in degustando voluptas est. Dum comedunt, beatos dices, dum digerunt, infelices. Expletam enim famem, paulò post sequuntur corporis gravitas, genarum rubor, venternotus capitis torpor, præcordiorum inflatio, alta respiratio. Interpositis aliquot horis, gravarum assumptis stomachum declarant oscitatio, pandiculatio. Is, non sine aliquo doloris sensu distenditur, & ægrè, quasi concussus identidem jactatur. Attolluntur hypochondria, inflatur abdomen, inquietum corpus stare loco nescit. Tunc fauces irrigat uberior saliva proventus. Cum quâdam pectoris angustia, repetitisque præcordiorum succussibus erumpunt ructus, nihil rancidi, nidorosi nihil, nihilque ex assumptis redolentes. Interim præcipites è stomacho flatus intestina turbant tenduntque. Quorum anfractus cellulasque suis turbinibus dum subeunt, si quis obex viam præpedit, eunt redeuntque incertis vagantes sedibus, quò ruunt, quò conflunt, murmura, dolorem excitaturi. Hanc strepitum ventorum procellam fovet, perrinaciter astricta Bilioforum alvus. Verùm hæc, licet molesta, tolerabiliora forent, si, sumptis per diem epulis, tantùm contingerent. Illud enim habet commodi dies, quòd corpori tempus exercitationi præstet opportunum, unde dicta mala quadantenus sublevantur, & vario rerum spectaculo, mentem à dolore quodammodo distrabat avertatque. Quæ solatia cum nox non afferat, scire licet, à cenâ, graviores noxas imminere. Humanam satietatem, in cæteris, placidior excipit somnus, qui, tardè digerentibus non melior, sed asperior, vitæ pars esse solet. Somni quippè dulcedinem adimunt crebrius validiusque pulsantes arteriæ quæ caput malè feriunt. Mutat sæpè locum corpus, modò in alterutrum larus recumbens, modò supinum, modò erectum, prout respiratori servendum est. Borborygmis obmurmurat abdomen. Arietant in epigastrium arteriæ. Inter hæc, si quid obrepit somni, vanis abstrusisque imaginibus terretur animus. Est ubi, inter soporis initia, versùs costas sublato diaphragmate, coercitisque in æsophago flatibus, æger tantùm non suffocatus excutitur, artonitusque vires recolligit, ut fori inspiratione compressi, qui stomachum æsophagumque distendunt, ventri fursùm sibi viam facere cogantur. Sic miserè torquentur, sic medias sæpè noctes transigunt, quorum stomachus ventorum patria est. Atque utinam tandiù vexatum corpus resiceret super-veniens sera licet altissimi soporis quies. Sed somno etiàm longissimo, non capitis vigor, sed hebetatio, non oculorum acies, sed caligo, non corporis vires, sed languor succedunt. Quæ tamen exercitio paulatim evanescent. Hæc tardè consequentium mala, pro assumptis modò leviora, modò graviora, accerunt calor, & quæ à calore pendunt, acrior humorum crasis, auctaque fibrarum contractio.

CHOLERICORUM declarant temperiem principia, quæ bilem componunt. Illa videlicet, ut sapo, pinguibus *alkalinsque* constat partibus. Quod & sensuum evincitur testimonio, & usu *analysique* comprobatur. In iis ergo, quorum sanguis ad *alkalinam* vergit indolem, redundat bilis, quæ eo acrior, quò minus pinguibus temperatur particulis. Hinc obesorum bilis hebetior, gracilium amaricantior & majoris potentie. Hanc autem sanguinis idoneam bili generandæ crasim à calore foveri, nullus inficias iverit. Planum enim est omnibus non solum imminui, sed & refrenari bilem, ab iis quæ motum sanguinis tardant, dum eam augment & exasperant quæcumque fibris stimulum addunt, aut humoribus impetu. n. Quid præterea, salibus in sanguine contentis acrem *alkalinamque* conciliaret indolem, nisi calor, à quo partes aqueæ dissipantur, salina verò evolvuntur vimque suam recipiunt. Itaque, biliosos calido præditos temperamento asserere non dubites, eorumque fibras, hæc de causâ, fortius tendi, validiusque contrahi. Quid enim aliud indicarent pulsûs celeritas & magnitudo, Biliosorum ad iram veneremque proclivitas, eorundem edacitas vireque, quibus labores ferunt quàm durissimos. At ex ipso virium fonte, si plurimum vigoris muscoli trahunt; multiplices exurgunt causæ à quibus abdominis viscera debilitantur. Quapropter suspecta, habere sua bona debent Biliosi, dum corporis robur intendi sentiunt. Caveant igitur, ne libidini aut gulæ plûs æquo indulgeant, moderandisque potius quàm concitandis viribus studeant. Quemadmodum enim in pituitosis à redundante sero emollitæ fibræ laxantur, sic à calidis acribusque, qui in Biliosis prædominium obtinent, humoribus sollicitatæ rigescunt, & ad resiliendum promptissimæ sunt. Illa vero fibrarum contractio, propulso à corde sanguini, viamque per arterias ad abdominis viscera molienti, majores, quàm alibi, resistentias opponit. 1°. Quòd reflexæ magis & implicatæ sint, quæ ventriculûm, intestina & mesenterium alluunt, arteriæ. 20. Quòd ubi causâ contractionis accedit, earum diametri magis etiam angustentur, ut potè quòd nullæ consistentes partes circumjaceant, quibus illarum parietes sustineantur. 30. Quòd in dictis partibus, & majori nervorum apparatu instructis, & ipsam bilis materiem suppeditantibus, causâ contractionis prociùl dubio fortior est. 40. demùm, quòd, eadem de causâ, pigrè admodum ad venam portarum progrediens sanguis, alii, per ultimos arteriarum recessus, idem iter pone facturo sanguini, non leve affert impedimentum. Ex iis, & Bradypepsia, causam & Symptomata quæ hoc vitio laborantes malè habent, tutus inferas. Nec diversum sentiet quisquam, nisi negaverit, à servido sanguine, validissimo cordis impulsu, ad abdominis viscera indefinenter protruso, ibique, ob superandos obices, moras necdente, ætum & ardorem suscitari. Negabit autem nemo, nisi in medicinâ hospes aut inexercitatus. Quis insuper inficias iverit, in angustatis contractisque extremarum arteriarum sinibus, secernendos humores premi magis quàm impelli, plus densari quàm dividi, at proinde lentos esse succos quos ventriculi & intestinorum glandulæ fundunt. Undenam autem digestionis opus tardaretur, nisi quòd segnior foret in alimenta fibrarum ventriculi motus, & hebesceret succi gastrici vis diluens dissolvensque? Siquidem, contractis plûs æquo ventriculi fibris, ingesta coerceri, non atteri, iisdem nimium tensis, non subigi, spisso pigroque succo gastrico, malè dilui, in confesso est. Quæ quidem impedimenta cum foveat Biliosorum temperies, quid mirum si Bradypepsia tam frequenter di-vexentur, si semper calidioris victûs errores juventutisque delicta luat co-

4

rum stomachus. Neque enim diutius in ventriculo morari non possunt ingesta, quæ vix penetrat diluitque succi gastrici vis obtusior, neque non rarefcere aër quem expandit ipsius ventriculi fervor. Sic expansi aeris, & calore continuo rarefacti, quæ sint vires, si noveris; nec stupebis distentum, ad dolorem, ventricululum, nec præcordiorum inflationem, nec difficilem respirationem, nec capitis torporem, aliaque lentæ concoctionis symptomatica, mirabere.

I I I.

PRISCIS temporibus, solâ hortante naturâ ducti homines, varias invenère refrigerandi potûs artes, quò sitim fallerent, ardoremque viscerum restingerent. Hunc ad finem, vinum & aquam in puteis suspendebant, aut noctû frigidis ventis expositos liquores, ante solis ortum foliis lactuæ vitisque cooperiebant, ut frigus, quod nox dederat, interdû conservaretur. Verûm, ubi Luxuria mores Romanorum ad voluptatem vertit, excogitatum est, quomodo mensibus æstivis servarentur nix & glacies, quibus poculentis frigus induceretur. Hinc glacie vinum diluere usitatum est, & Nerone auctore, decoctam priûs aquam, circumpositâ niye refrigerare. Sed has Romanorum lautitias longe superat ætas nostra, quæ eò devenit industriæ, ut, Sizio ardente, non solum frigescente liquida jubeat, sed etiam glaciem ipsam ipsamque nivem cogat amulari. Stupet artificium, quò fructuum horariorum succi, *melca*, *caleus*, *aphrogala* aliive liquores, horæ momento, gelu indurescant. Congelandus liquor, admixtis primùm saccharo, aliisque, quò palato magis ardeat, condimentis, in vas tenue ferreum demittitur, alio amplioreque vase, continendum. Huic trita glacies affunditur, quæ medii vasis externos, continentis internos, circumdet parietes, adeoque patens inter utrosque spatium impleat. Quò congelationis opus maturius perficiatur, duplici glaciæ parti, salis marini unica portio additur, ut videlicet, promptius liquatâ glaciæ, soluta frigoris spicula densiori agnime liquorem subeant. Intensissimo gelu percitus, dum solidam formam acquirere cogitur liquor, artis est, interioribus medii vasis parietibus adhaerentem glaciem cultro scalpere, ut in minimas partes divisâ concreascet & levitate nivem referat. Quid non ingeniôsa sitis commenta est? Quid non potuit humanæ industriæ stimulator & concitator luxus? Portentum diceres æstate mediâ, cum immoderato calore deflagrat aër, algere mensas, micare in scyphis deauratisve calicibus versicolores pruinas, multiformemque glaciem. In his delictis quæ jucundè pascunt oculos, quas nulli, nisi frigidioris naturæ, non appetunt, habent Biliofi unde voluptati simul & valetudini consulant. His etenim, amico frigore recreantur fauces, alimentorum promovetur concoctio, viscera deservescunt, mollescit fibrarum rigor, humorum temperatur motus, eorumdem acrior indoles emendatur, inhibita demùm rescipientium succorum distillatione, uberior corporis universi perficitur nutritio.

V

QUANTUM conferat ad sanitatem longevitatemque ciborum perfecta concoctio, ex eo potissimum evincitur, quòd primæ digestionis vitia, in suam perniciem, trahant cæteræ corporis partes. Inde patet quæ ratio habenda sit Cholericis, ut ea præcaveantur impedimenta, quæ stomachum a suâ functione disturbant. Id emolumenti in decoctis insusilive calidis frustra quæreres. Iis

5

enim non reprimitur celerior sanguinis motus, sed augetur; non imminuitur, sed promovetur, humorum evolutio; non humidi prohibetur exhalatio, sed sudores eliciuntur. Quæ cum bilioſæ temperiei plurimum adverſentur; Brady-pepſiæ cauſam invitares, nedum arceres. Nec meliore ductus genio Cholericis, ad roborandum præmuniendumque ventriculum, aromatis carminantibusque conditis offerres cibos. Scilicet his mali fomes accenderetur. Calida, quæcumque ſint, reſpuit Bilioſorum natura, quæ frigidis humidari poſtulat. Vis igitur ſtet, in iis, vigetque digerendi facultas? Gelidâ glaciatiſque liquoribus audacter ſe proluant. Quid enim requiritur, ut alimentorum concoctio ritè peragatur? Sua nempe adſit liquoribus diſſolventibus vis & energia, ſubigendi quoque, ventriculi fibræ, poteſtas fervetur. At epotâ gelidâ, aſſumptiſque glaciatis liquoribus non modò optatus hic ſcopus attingitur, ſed etiam longè removen-tur cauſæ, quæ mutuat hanc, quâ *chyloſis* indiget, actionem, aut lædunt, aut interturbant. Recepto, intra ventriculum, amico frigore, expaſſi nimium aeris vires non experiuntur fibræ valentiores factæ, nec rumentem ſtomachum arguit difficilior reſpiratio. Sic igitur agunt, in alimenta, ſubigentes ſolidorum potentia. Nec eadẽ de cauſa, maior faciliorque eſſe non poteſt ingeſtorum diſſolutio, cum ex recreatis faucibus uberior ſecurariar ſaliva, cum inſuper illius, ſuccicque gaſtrici vires plurimum adjuvent gelidi liquores. Siquidem, dum motu, nativoque ventriculi calore, paulatim liquantur frigida ſpicula quæ liquidis minimæque partes coercebant, hæ ſtatim atque expediuntur, quaſi facti vortice ruant in obvias alimentorum partes, repetitis motibus, brevi dividendas. Hinc glaciæ nivique, dum liqueſcunt, tantum in eſſe virtutis ad diſſolvendum, nemini non obvium eſt. In ſolvendis autem comminuendiſque cibis, illud habent utilitatis frigida, quod, ſenſim tantum, mobiliore eorum moleculæ expediuntur, unde lingularum, ſeparatus quidem, ſed continuus, in vicina, impetus. Sic ſejunctis à ſe invicem, nihilominus tamen agentibus, aeris partibus, minuuntur ritèque ſolvuntur alimenta. Sic elatèri moderatore frigore, non diſtenduntur, ſed liberè moventur ventriculi fibræ. Sic etiam, amicè conſpirantibus moventium ac diluentium viribus, non turbida concitatur fermentatio, non exoritur ventofa tempeſtas, ſed perfectior conſecitur, placidiorque ciborum concoctio. At frigoris beneficia partiuntur, cum ventriculo, cætera quæ apparant Chymum abdominis viſcera. Quibus quantum decedit æſtus, tantum fibræ molliuſci, tantum vaſis diametri, tantum proinde fluxuro per ea ſanguini, loci facilitatiſque, accedit. Puriore inde Pancreatice inſteſtinaliſque lymphæ, fluidior bilis, expediatiſque muſculares inſteſtinorum fibræ, ſuum facile ad perfectam chyli elaborationem conferunt ſymbolum. Ille demum, non craſſioribus ſcatens ramentis, ſed laudabili ſucco dives, æquo pede per vaſa lactea progreditur, novamque ſuppeditat ſanguini materiem, arteriarum motui promptam obſequi, nulli non diametro aptari facilem, fibræ molliorem, cunctis partibus nutrimentum allaturam.

V.

BRADYPEPSIÆ cauſam, ingruentelſque ſtatum procellas, in Bilioſis, frigido pituitaque madenti ventriculo, malè, cum Medicorum vulgo, aſſignares. Frigidæ corporis plagas non inſtant venti. Cachecticorum, Phlegmaticorumque gelido ſtomacho parit, qui Melancholicis, Atrabiliatis, Bilioſiſque ſerè ſemper inſultat, Æolus. Quid aliud, præter ſiccitatem & æſtum, ſul-

citarumque inde fibrarum corrugationem, arguit, tardè digerentium alvus adstrictior? Quid indicant, nisi concitatiorem sanguinis motum, exhaustaque adeo minimorum vasorum fibras, & sibi, magis quàm par est, adherentes, Bilioforum gracilitas & macilentia? An non etiam viscerum abdominis contractionem, difficileque idcirco reduci fervidoque sanguini vias commostrarunt, frequentes Cholerici Hamorrhoidum cruciatus. Humidi frigidique penuriâ, si quæ laborat, maximè biliosa temperies. Quæ si in eo doleuda est, quod ex caloris exuberantiâ, plurimis pateat incommodis, illud tamen habet commodi, quod suavissimo potu, se ab iis immunem liberamque servare valeat. Gelidâ igitur congelatisque liquoribus Biliofi solatium quærant, & unde adversæ valetudinis præsidia firmentur. Caveant tamen ab ingluvie, quæ ventriculo intestinalisque gravis esset. Nec, cum omnium Bilioforum viscera non idem ardor depascatur, eundem omnibus refrigerationis gradum utilem esse censemus. Calorem temperare volumus, non extinguere. Stomacho etiam malè consulere Biliofi qui glaciatis tantum liquores assumeret, quorum refrigerandi virtutem infringere, sæta calidis aromatisque conditio, quæ, si quid voluptatis, nihil certè utilitatis habet. Alias quoque cautiones desiderat gelidæ potus, qui pueris senibusque minori, quàm mediis ætatibus, adjumento est, neutiquam tamen, dummodo assueverint, nocumento. Neque sibi prospiceret qui contra consuetudinem, à calidis, ad frigida pocula, subito transiret. Paulatim id fieri necesse est, si sanitatem deliciis amponas. Obicient forsitan matutinæ *thermopessa* amatores, à gelidis liquoribus, faucibus induci raucitatem, pulmonibus catarrhum, ventriculo & intestinis dolorem. Ita est nonnumquam, sed inassuetis incommodat gelida, cujus salutarem efficaciam frequentior usus commendat. Ceterum, non Phthificis; non Asthmaticis, non Causariis, non Pituitosis, non ab immodico labore sudantibus, sed sanis sed Biliofis; glaciem præscribimus. Frustra etiam argueres, refrigeratis visceribus, imminuto proinde sanguinis motu, præstò sequi plurimorum morborum parentem, obstructionem. At freno, non calcare indiget Bilioforum sanguis. Nec est quod ventriculi fabricæ gnarus, Hippocratisque fretus testimònio, clamites, frigus esse nervis insensissimum. Illud idem cum Hippocrate, de intempestivo frigore, libenter annuimus. Biliofis autem non intempestivè dari frigidam auctor est ipse divinus senex; frigidissimi potûs usum, non modo valetudinis tuendæ causâ, sed etiam juvandæ coctionis, plurimum valere, optimi, inter diæreticæ medicinæ principes, Celsus & Galenus, prædicarunt. Ventribus, ejusdem Hippocratis judicio, sævientem hyeme calidioribus, idcirco consultum voluit natura, dum liquida gelu constringit. Hac enim tempestate ideo celerior concoctio, quod frigidior potus. Quid plura? Tardo pigroque sanguini planiori sternendæ viæ, antevertendis ideo obstructionibus, ruipendisque obicibus, aptissimum esse liberaliorem gelidæ potûs, probant sanati hamorrhoidum pertinacissimi dolores, quos inæsalum oppugnarent iterata phlebotomia, balnea, fomenta, congestaque interiorum diluentium familia. Perpendas, quantum pręnantium stomacho, negotii facessat refluus lentescensque sanguis; quot ex hoc fonte læsam concoctionem comitantia symptomata pullulent. Hæc, licet remedium omnium vim eludere soleant, fugant tamen, nec rarò, glaciati liquores. Siculos, Hispanos, aliosque calidarum regionum incolas interroga, undenam apud eos grassari desierint pestilentes putridæque febres, quæ, quotannis, numerosissimam hominum prolem è medio tollebant; à gelidæ potûs, primarum viarum obstructiones, flu-

xuram inde putredinem arcente & præeunte, istud beneficii dubio procul acceptum referent. Thermopotarum itaque partes liquere gestiat Biliolus qui valere vult & senescere; gelidos sequatur potus, à quibus quantum jucunditatis promittitur, tantum sperandum est emolumenti atque sanitatis.

Ergò, in Biliofis, gelida glaciarique liquores Bradypepsiam præeunt.

Proponēbat Parisiis, PETRUS-JOSEPHUS MACQUER;
 Parisinus, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1741.
 à sextâ ad meridiem.